

Jólafundurin — skúlin og móðurmálið í dag

Herfyri var rættiliga gólkend skiving í bløðunum viðvíkjandi donskum lærarakreftum í studentaskúlanum. Ja, tað má sigast at vera ein sorgarstandur, at vit ikki eru før fyri at seta lærarastørvini við føroyskum lærarum. At tað skal vera so galið, at vit í 1988 sum í 1888 noyða føroyskar skúlarnæmingar at málbera seg á øðrum máli enn sínum egna bæði munnliga og skrivliga, tá tey skulu roða um t.d. søgu, landalæru, franskt o.a. Tað er sjálvsagt, at hetta er til stóran bága hjá næmingunum, sum hava úr at gera at ognar sær alla hesa vitan, og sum so harafturat skulu gera grein fyri henni á donskum. Jan, kann onkur svara, tey duga so væl donskt, hava lært tað síðani í 3. flokki, so tey tosa og skriva tað sum móðurmálið. Ja takk, hetta halda næmingarnir stundum sjálvir, tey billa sær tað inn, tey tey hava havt so tætt samband við danskt í so nógv ár, men tað er ikki so, tað visir seg, at tey eru ikki so stinn í

donskum, sum tey halda. Tey eru heldur ikki so stinn í føroyskum, men har er hjartað so við hóast alt. Man tað ikki heldur vera so, at vit í teimum eldru flokkunum hava so nógv næmingar, sum í grundini hvørki duga at skriva føroyskt ella danskt, tí at tey longu í 3. flokki 9 ára gomul fóru undir at læra sitt fyrsta fremmanda mál.

Nú um dagarnar kom nýtt bind av Varðanum út, í tí verður prentað grein eftir Arnfinn Thomassen, har hann greiðliga visir á støðu føroyska málsins í skúlanum gjøgnum tíðirnar. Henda grein er sera forvitnislig og ikki selt ósandi hjá henni ella honum, sum vil føroyskum máli væl, og sum kanska hevði gloymt tess trøngu gøtur. Onkur tók til, at hon skuldi verið skyldulestur hjá øllum sum arbeidda í føroyska skúlanum. Í hesi grein siggja vit, nær føroyskt slapp inn um skúlagátt, nær tað gjørdist undirvisingarmál o.s.fr. Vit skilja, at føroyskt so við og við

hefur fingið rúmast ræsur, tá ið eg var barn fóru vit at lesa danskt í 2. flokki, nú byrja mini børn í 3. flokki. Tað er sólarklárt, at hetta má broytast, børnini mugu fáa stundir at læra móðurmálið væl og virðiliga, áðrenn annað mál verður tikið upp. Íslendingar fara ikki at læra danskt fyrr enn í 5. flokki, nú hoyri eg beinanveg fyri mær, at lesarin sigur, men tú vilt ikki hava somu støðu her sum í Íslandi? Tað fari eg at halda vera púra ógrundaða ræðslu, ikki hava íslendingar barnasjónvarp á donskum, ikki hava íslendingar tekniroðir til smábørn á donskum. Okkara børn fáa so nógv danska ávirkan úr øllum ættum, at summi duga danskt, áðrenn tey fara í skúla, tí er tað so neyðugt við dyggari undirvising í føroyskum. Móðurmálslerarafelagið hevur sent áheitan til myndugleikarnar at fáa hetta broytt, men tað tykist ikki vera hugur til tess.

Tað er púra greitt, at vit

mugu øll læra norðurlandskt mál, so at vit framvegis fáa havt samskifti við grannar okkara. Kanska er ikki av leið at nevna, at danskt er tað av teimum stóru norðurlandsku málunum, sum er torførast at skilja hjá øllum hinum norðbúgvunum, men gøtudanskt er tað sum er eyðskiltast. Hetta vita øll, sum hava verið nakað saman við øðrum norðbúgvum.

Eitt annað, sum eg havi hug at nevna, er sangur í skúlanum. Nú eru øll so servand, nú syngja vit bert í sangtíðum, og tað bara tá vit ikki lurta eftir plátum og bondum. Sum so mangt annað er hetta ediliga kynstur so gott sum horvið — eg sigi ikki allastaðni — men í nógvum skúlum. Tað er ikki neyðugt bara at syngja teir gomlu góðu í Føroya fólks sangbók, tað finnst eisini nýggir góðir. Ein væl yrktur sangur gevur næminginum so ómetaliga nógv, tú fært málsligan ágóða, tú fært skapað nakað við tínum egna ljóðfari røddini, og tú fært

gjørt nakað saman við øðrum, í felagsskapi. At enva dansin er jú stundum sum at visa hundi brand, men lat meg gera tað kortini, her fært tú á sama hátt ágóða á fleiri økjum, og sig mær ikki at børnini tíma ikki, at teimum vantar motivasjon, tí eg trúgvi tær ikki. Sjálvsagt ber ikki til at elggja øllum lærarum at fara upp á góld, men tað ber til at heita á tey, at eggja teimum til. Hetta hoyrir alt til móðurmálsundirvising, og nú hoyri eg teir neyðars ovbyrjaðu føroysktlærarnar siga, men vit hava ikki stundir, vit skulu eisini læra drumbarnar at lesa. Ja vit skulu hava fleiri tímar í høvuðsmálinum og færri í 2. málinum.

Foreldur og skulanevndir hava havt so nógv um at vera, nú nýtt tilfar er komið til frálæru um AIDS, mótmæli bæði í bløðum og øðrum fjølmiðlum. Eg spyrji bara, eru hesi foreldur og hesar nevndir nøgd við frálæruna í móðurmáli, eru tey nøgd við, at børnini fara at

læra bæði munnligt og skrivligt danskt longu í 3. flokki, áðrenn tey hava lært sitt egna mál til litar? Aldrin hoyrist eitt kis um hesi viðurskifti í uppøstum lesarabrevum.

Takk fyri upptøkuna.

Bergljót Joensen

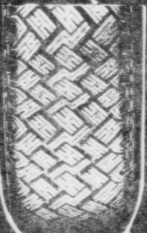
FERÐSLUTRYGD

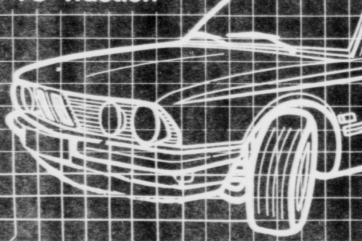
er at hava røtt og rein ljós

ff

VIT DEKKA TÍN DEKKTØRV

Firestone vetradekk
TC-Traction

Hugsa um trygdina við
ella uttan pikum
TEY BESTU KAVADEKKINI
TEY BESTU
PÍKADEKKINI

**TRYGD... KOMFORT...
STABILITETUR...**

Shell
Service

á Frælsinum
Tlf. 12112
100 Tórshavn

SHELLSTØÐIN í Norðragøtu, tlf. 41525

GÓÐ DEKK
hava fleiri
lív

Tey vælkendu
og vælroyndu
kava- og píka-
dekkini frá

VIBORG

ÓKEYPIÐ AV OG ÁSETAN
VIÐ KONTANT GJALD

Shell
Service

á Frælsinum
Tlf. 12112
100 Tórshavn

SHELLSTØÐIN í Norðragøtu, tlf. 41525